

Asia: VN/11443/2021

Lausuntopyyntö kolmesta valtioneuvoston asetuksesta, jotka koskevat eräiden tuotteiden ja palvelujen saavutettavuus- ja esteettömyysvaatimuksia

Lausunnonantajan lausunto

Valtioneuvoston asetus eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista

2 § kohta 4: tuotteiden käyttötiedoissa edellytetään käytettävän ”riittävän suurta kirjasinkokoa”. Olisi toivottavaa, että vaatimusta tarkennettaisiin antamalla kirjasimen vähimmäiskoko, jota ei saa alittaa.

5 § Sähköiset lukulaitteet: Sähköisissä lukulaitteissa on oltava tekstistä puheeksi -ominaisuus. Perustelumuiotiossa olisi tarpeen täsmentää, tarkoittaako vaatimus sitä, että lukulaitteessa on valmiina tekstistä puheeksi -ääniä Suomen kansalliskielillä vai tarkoitetaanko sitä, että lukulaitteessa on tekstistä puheeksi -toiminto, johon käyttäjä voi itse hankkia koneääniä omien tarpeidensa mukaan riippuen siitä, minkä kielisiä sähkökirjoja hän lukulaitteella lukee.

Valtioneuvoston asetus saavutettavuusvaatimuksista eräille digitaalisille palveluille

Pidämme hyvänä sitä, että muistiossa on kerrottu EN 301 549 -standardista ja WCAG 2.1 -kriteeristöä esimerkkien avulla. Kiitämme, että sähkökirjojen kohdalla nostetaan esille ePub 3 -formaatti.

4 § Lisävaatimukset sähkökirjoille

Kohta ”1) ääntä ja tekstiä sisältävä sähkökirja tarjoaa synkronoitua tekstiä ja ääntä”. Selkeyden vuoksi toivomme muistioon tarkennusta siitä, että äänellä tarkoitetaan tekstin ääneen luentaa, joka olisi synkronoitava sähkökirjan tekstin kanssa silloin, kun sähkökirja sisältää sekä äänen luennan että tekstin.

Kohta ”4) sisällön vaihtoehtoiset esittämistavat ja sen yhteentoimivuus eri avustavien teknologioiden kanssa on mahdollistettu siten, että sisältö on havaittavissa, ymmärrettävissä, hallittavissa ja toimivaa”. Koska ”havaittavissa, ymmärrettävissä, hallittavissa ja toimivaa” viittaavat WCAG-kriteerien neljään periaatteeseen, olisi mielestämme parempi käyttää "toimivan" tilalla termiä "toimintavarma", kuten englanninkielinen sana 'robust' on käännetty esimerkiksi WCAG-kriteeristön virallisessa suomennoksessa.

Kohta ”5) sähkökirjat on tehty helpommin löydettäviksi välittämällä metadatan avulla tietoa niiden esteettömyysominaisuuksista”. Tätä on muistiossa selitetty seuraavasti: ”Tämän varmistaminen tarkoittaa käytännön tasolla esimerkiksi sitä, että tiedot esteettömyysominaisuuksista ovat saatavilla sähköisissä tiedostoissa, jotta vammaiset henkilöt voivat saada kyseiset tiedot.” Tällä tarkennuksella ilmeisesti viitataan ONIX-tietoihin, joita käytetään kustantajien ja kirjakauppojen välisessä tiedon välityksessä. Olennaista on kuitenkin se, että tiedot sähkökirjan esteettömyysominaisuuksista välitetään käyttäjille ymmärrettävässä muodossa esimerkiksi saavutettavuusyhteenvedon avulla, ja että esimerkiksi sähkökirjoja myyvissä verkkokaupoissa sekä sähkökirjapalveluissa olisi mahdollista tehdä hakuja esteettömyysominaisuuksien perusteella. Toivomme, että nämä käyttäjien tarpeet tulisivat selkeämmin esille käytännön esimerkissä.

Toivomme, että muistiossa olisi sähkökirjojen kohdalla annettu esimerkkejä siitä, miten vastuut sähkökirjapalveluissa jakautuvat eri toimijoille: mitä sähkökirjan tiedostojen tuottajan (kustantajan) on tehtävä ja mitä sähkökirjan lukupalvelun tarjoajan (esimerkiksi mobiililaitteessa toimivaa lukuaikepalvelua tarjoavan toimijan) on tehtävä.

Valtioneuvoston asetus esteettömyysvaatimuksista sähköisen viestinnän palveluille ja audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoaville palveluille

Tästä asetuksesta emme jätä lausuntoa.

Yläanne Kirsi
Näkövammaisten kirjasto